

VOORSTEL AB

CATEGORIE: Bespreekstuk

DATUM DB VERGADERING : 23 januari 2018

DATUM AB VERGADERING : 6 februari 2018

PORTEFEUILLEHOUDER : H. Oegema

REGISTRATIENUMMER : Z/17/015933-74105

OPSTELLER : Dirk-Jan Staman, telefoonnummer +31882331824

 uw waterschap

ONDERWERP

Renovatie gemalen en stuwen 2018.

VOORSTEL

8 Gemalen en stuwen renoveren en hiervoor een krediet van € 5.120.000,- beschikbaar stellen.

SAMENVATTING

Op basis van een afweging van prestaties, kosten en risico is bepaald welke gemalen en stuwen in 2018 in aanmerking komen voor renovatie. Om alle beoogde gemalen en stuwen te renoveren is een grotere investering nodig dan begroot. Voor het behalen van onze doelstellingen omtrent voldoende water, veilig water en schoon water is het van essentieel belang dat onze gemalen en stuwen optimaal functioneren. Uitstel van renovaties vinden wij daarom geen goede optie. Wij stellen daarom voor om alle beoogde renovaties uit te voeren en het daarvoor benodigde hogere krediet beschikbaar te stellen.

BESTUURLIJKE AANDACHTSPUNTEN

Eerdere besluitvorming

De renovatie van deze gemalen draagt bij onze primaire taken vanuit het waterbeheerplan (WBP):

- Voldoende water: Voldoen aan de gestelde eisen van het subdoel GGOR en ARBO. Met deze investering dragen we bij aan het optimaliseren van geautomatiseerde kunstwerken om deze in een veilige werkbare staat te houden voor een optimaal proces peilbeheer. De bedrijfszekerheid moet verbeterd worden en naar het gewenste niveau worden gebracht.
- Veilig water (indien van toepassing): Voor de waterveiligheid worden op enkele locaties werkzaamheden verricht aan geautomatiseerde kunstwerken nabij / in waterkeringen om deze weer veilig te maken volgens de laatste normering. Het betreft hier keermiddelen welke in het kunstwerk geïntegreerd zijn (bijvoorbeeld terugslagklep in persleiding).
- Schoon water: Enkele gemalen en stuwen worden gelijktijdig visveilig of vispasseerbaar gemaakt. Deze objecten zijn bekend als knelpunt voor de vismigratie. Hoewel het vismigratiebeleid nog niet is vastgesteld, staat vast dat het efficiënt is de betreffende objecten nu vispasseerbaar te maken.

Op 7 november 2017 bent u geïnformeerd tijdens de Deltabijeenkomst over de nieuwe werkwijze en de uitrol van assetmanagement bij vervangingsinvesteringen in stuwen en gemalen.

Duurzaamheid:

Vanuit DuurzaamDoen is er voor de gemalen en stuwen een ambitieweb van Duurzaam Grond- en WaterWerken opgesteld. Daarbij wordt er aantoonbaar extra ingezet (niveau 2) op energie besparing in de total cost of ownership. Enkele voorbeelden die worden ingepast in het ontwerp van gemalen en stuwen zijn: extra investering in energiezuinige motoren en pompkeuze, mogelijkheden voor lozen onder vrij verval benutten.

De daken van de middelgrote gemalen zijn niet rendabel bevonden voor toepassing van zonnepanelen vanwege de te lange terugverdientijd, in relatie tot mogelijkheden van subsidie toekenning. Echter bij de geautomatiseerde kleine stuwen en inlaten worden wel palen geplaatst met een kleine windturbine in combinatie met een zonnepaneel, deze worden 'hufferproof' uitgevoerd. Daarmee worden de desbetreffende objecten op een robuuste wijze zelfvoorzienend en kan een vaste aansluiting op het net worden bespaard/verwijderd. Bij de gemalen wordt met het oog op bedrijfszekerheid de aansluiting gehandhaafd.

OMGEVING EN PARTNERS

De te renoveren objecten zijn gelegen op onze eigen gronden. Eventueel toegang wordt verkregen over gronden van pachters of landeigenaren. De impact voor de omgeving is relatief gering. De objecten blijven gehandhaafd. Ook de pompcapaciteit tijdens de renovatie wordt gehandhaafd. Uitgebreide communicatie wordt niet nodig geacht gezien het karakter van de werken. Waar nodig zal de communicatie worden opgeschaald, bijvoorbeeld bij zichtwerk of werken met een innovatief karakter.

Er wordt een persbericht opgesteld met als kernboodschap dat WDO Delta de noodzakelijke renovaties bij gemalen en stuwen grondig heeft geprioriteerd, op basis van een afweging van kosten en risico's. Naar aanleiding daarvan doet het dagelijks bestuur nu het voorstel aan het algemeen bestuur om een extra krediet vrij te maken.

FINANCIËN

In de begroting 2018 is een investeringspost 'Gemalen en stuwen' opgenomen. Het dagelijks bestuur heeft hieruit reeds een krediet beschikbaar gesteld voor renovatie van drie gemalen (tranche 1; zie het kopje 'besluitvorming tot op heden' onder de Toelichting). Dit voorstel gaat over een krediet voor 8 andere gemalen en stuwen (tranche 2). Om de relatie met de begroting inzichtelijk te houden zijn in onderstaande tabel zowel het reeds verleende krediet (tranche 1) als het nu voorgestelde krediet (tranche 2) weergegeven.

<i>(x €1.000)</i>	<i>Tranche 1</i>	<i>Voorstel tranche 2</i>	<i>Totaal</i>	<i>Meerjarenraming 2018-2021</i>
<i>Benodigd krediet (bruto)</i>	<i>2.941</i>	<i>5.120</i>	<i>8.061</i>	<i>5.287</i>
Gemalen en Stuwen	2.941	4.428	7.369	4.508 ¹
Vismigratie niet KRW	0	463	463 ²	550
Stroink E-werkzaamheden	0	229	229	229
<i>Subsidies en/of bijdragen derden (externe dekking)</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>
<i>Jaar oplevering +1 jaar start kapitaallasten</i> ³	<i>2018</i>	<i>2018/2019</i>	<i>2018/2019</i>	<i>2018/2019</i>
<i>Kapitaallasten</i>	<i>218</i>	<i>392</i>	<i>610</i>	<i>420</i>
<i>Overige exploitatiekosten (-baten)</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>
<i>Impact exploitatierekening</i>	<i>218</i>	<i>392</i>	<i>610</i>	<i>420</i>

¹ In de begroting is € 4.758.000 opgenomen voor Gemalen en stuwen. Dat is inclusief € 250.000 voor Overname Drentse Kanalen (voor die overname wordt nog een apart voorstel aan het AB voorgelegd) Voor de renovatie van gemalen en stuwen is dus € 4.508.000 geraamd.

² Dit is het totaalbedrag van vismigratiemaatregelen op 6 objecten.

³ Het merendeel van de objecten worden in 2018 opgeleverd. Een aantal met een uitloop naar eerste kwartaal 2019.

Specificatie bruto krediet tranche 2:

Kostencategorieën	Bedrag (x €1.000)	Budgethouder
Externe kosten incl. BTW	3.509	Projectleider
Interne kosten	907	Projectleider
Risicoreservering voorzien incl. BTW	469	Opdrachtgever
Risicoreservering onvoorzien incl. BTW	235	Directielid
Totale kosten incl. BTW	5.120	

Het investeringsbedrag voor gemalen en stuwen wordt hiermee dus € 2.861.000 hoger dan waarmee rekening is gehouden in de begroting (€ 7.369.000 -/- € 4.508.000). In de toelichting is aangegeven waarom wij een voorkeur hebben voor deze extra investering.

RISICO'S

Dit voorstel kent risico's ten aanzien van haalbaarheid en kosten. Deze risico's worden in voldoende mate beheerst. Zie het onderdeel risico's van de toelichting.

TOELICHTINGInleiding

WDODelta beheert in totaal 566 gemalen en stuwen. Deze moeten gemiddeld eens in de 25 jaar worden vervangen of gerenoveerd.

Voor 2018 is de renovatie van in totaal 13 gemalen en stuwen voorzien. De keuze van het aantal van 13 objecten voor 2018 is gemaakt op basis van budgettaire en capaciteitsredenen. Eén en ander is toegelicht in presentatie 'Vervangingsinvesteringen gemalen en stuwen' op de Deltabijeenkomst van 7 november 2017.

Daarbij is ook toegelicht dat de keuze welke gemalen en stuwen als eerste worden gerenoveerd wordt gemaakt op basis van de principes van assetmanagement; een juiste balans tussen prestatie, kosten en risico's. Inmiddels is deze analyse uitgevoerd. Dit leidt tot de volgende 13 objecten die in 2018 moeten worden gerenoveerd. De objecten staan op volgorde van prioriteit.

Gemaal/stuw/inlaat	Kosten indicatief op basis van KEN tallen	Krediet verleend ja/nee
1 Oldenhaven	€ 1.206.000	Ja, verleend in 2015 AB Reest en Wieden
2 Nijensleek		
3 Bremmelerstraat	€ 2.941.000	Ja, Tranche 1, verleend op 19-12-17 DB
4 Adsum		
5 Zwaantje		
6 E werkzaamheden Stroink	€ 229.000*	Nee, Tranche 2 in totaal € 5.120.000, betreft dit voorstel
7 Gemaal Kadoelen	€ 578.000*	
8 Stuw gemaal Sultansmeer	€ 578.000*	
9 gemaal Hellingwijk	€ 1.447.000	
10 gemaal Oosterboer	€ 1.447.000	
11 stuw gemaal Timmerholt	€ 175.000*	
12 inlaat Hijken	€ 35.750*	
13 gemaal Windesheim	€ 578.000	
*gemalen behorend bij optie A, zie toelichting		

Bij de renovatie van deze gemalen worden uit doelmatigheidsoverwegingen bij 6 objecten gelijktijdig ook vismigratiemaatregelen genomen. Hoewel het vismigratiebeleid nog niet is vastgesteld, staat vast dat het efficiënt is de betreffende objecten nu vispasseerbaar te maken.

In de bijlage 1 treft u een kaart aan met de ligging van deze objecten. Bijlage 2 bevat foto's van de objecten en een vermelding van de aard van de werkzaamheden die per object verricht worden.

Uitwisselbaarheid

De planning is gericht op het realiseren van de genoemde 13 renovaties. Mocht bij de voorbereiding blijken dat een van de renovaties niet in 2018 kan worden uitgevoerd, dan zal een voor 2019 geplande renovatie naar voren gehaald worden, passend binnen het verleende krediet. Indien daarvan sprake is wordt u daarover geïnformeerd.

Besluitvorming tot op heden

Over de renovatie van de gemalen Oldenhaven en Nijensleek is reeds in 2015 besloten door het algemeen bestuur van Reest en Wieden³. Deze renovaties komen gereed in 2018 en deze twee stuwen en gemalen vallen daarom onder de 13 te realiseren gemalen en stuwen. De benodigde bedragen vormen echter geen onderdeel van de investeringspost Gemalen en stuwen 2018.

Voor de besluitvorming over de renovatie van de overige 11 stuwen en gemalen geldt het volgende. U heeft op 28 november 2017 de mandateringslijst voorgenomen investeringen 2018-2021 vastgesteld. Daarbij heeft u de besluitvorming over de investeringspost Gemalen en stuwen (€ 4.508.000) aan ons gemandateerd. Op basis van dat mandaat hebben wij op 19 december 2017 besloten tot renovatie van de gemalen met de hoogste urgentie: Bremmelerstraat, Adsum en Zwaantje. Voor deze 'tranche 1' hebben wij een krediet beschikbaar gesteld van € 2.941.000. Op dat moment was de analyse van alle 13 te renoveren gemalen en stuwen nog niet afgerond, maar vanwege de wens om in 2018 het geplande investeringsvolume te behalen hebben wij er voor gekozen deze 3 renovaties zo snel mogelijk in gang te zetten. Inmiddels is de volledige analyse gereed. Daaruit blijkt dat renovatie van alle 13 meest urgente gemalen en stuwen niet binnen het begrote investeringsbedrag voor 2018 mogelijk is. Dit is voor ons reden het besluit over de overige 8 gemalen en stuwen (tranche 2) aan u voor te leggen.

Verklaring voor de overschrijding

In de Deltabijeenkomst van 7 november 2017 is toegelicht hoe het investeringsbedrag voor Gemalen en stuwen in de begroting 2018 tot stand is gekomen. Bij het opstellen van de begroting was nog niet bekend welke gemalen in welk jaar gerenoveerd zouden worden. De renovatiekosten van een stuw of gemaal variëren nogal, onder andere afhankelijk van de grootte. Voor de berekening van de investering in de begroting 2018 vanuit gegaan dat in 2018 een 'gemiddelde mix' van grote en kleine objecten aan de orde zou zijn. Bij de prioritering van gemalen en stuwen die daarna heeft plaatsgevonden, is gebleken dat bij de 13 objecten met de grootste prioriteit meer grote objecten zitten dan gemiddeld. Het gevolg is dat de thans geraamde investering voor 2018 aanzienlijk hoger is dan de begrote investering.

Afweging en voorstel

De keuze is:

- a. Vasthouden aan het begrote investeringsbedrag door slechts de objecten met de hoogste prioriteit (de nummers 6, 7, 8, 11 en 12 in de tabel op blz. 3) in 2018 te renoveren voor een bedrag van € 1.595.750. Dit bedrag past binnen het resterende investeringsbedrag van de begroting 2018 van € 1.796.000 (restant Gemalen en stuwen € 1.567.000 en E werkzaamheden Stroink € 229.000).
- b. Vasthouden aan het geplande aantal te renoveren objecten en de daarmee gepaarde overschrijding van het begrote investeringsbedrag € 2.861.000 accepteren.

Wij stellen voor om te kiezen voor optie b. Voor het behalen van onze doelstellingen omtrent voldoende water, veilig water en schoon water is het van essentieel belang dat onze gemalen en stuwen optimaal functioneren. Daarvoor moeten alle genoemde gemalen en stuwen in 2018 worden gerenoveerd. Indien we nu het aantal te renoveren objecten beperken leidt dit tot het voor ons uitschuiven van noodzakelijke investeringen. Doorschuiven van objecten die nu zijn gepland voor 2018, betekent dat de planning voor 2019 (bijlage 3) moet worden herzien (meer objecten in 2019 of objecten uit 2019 doorschuiven naar 2020).

---

³ In het AB van 19 december 2017 heeft u het krediet voor Oldenhaven met € 100.000 verhoogd, zodat de renovatie van de stuw kan worden gecombineerd met het installeren van een waterrad waarmee energierugwinning plaatsvindt.

Risico's

Haalbaarheid

In het afgelopen jaar hebben wij het beoogde investeringsvolume niet gehaald, daarom is het investeringsvolume in de begroting 2018 ten opzichte van vorige jaren naar beneden bijgesteld. Wij beseffen ons dat het opmerkelijk is dat wij nu komen met een voorstel om meer te investeren dan gepland is. Wij vinden dit toch verantwoord. In de interne organisatie is een grote slag gemaakt in de planmatige aanpak van projecten. In de voorgestelde renovaties zijn de omgevingsinvloeden beperkt, zodat het risico op vertraging om die reden beperkt is. Het merendeel van de aanbestedingen kan volgens ons aanbestedingsbeleid onderhands en daardoor snel plaatsvinden. In bijlage 3 is de indicatieve planning voor de objecten 2018 aangegeven.

Kosten

De berekening van de investeringsbedragen is gebaseerd op kengetallen. De werkelijke kosten zullen daar van afwijken. Wij verwachten dat de afwijking gering zal zijn. De kengetallen zijn nog recent extern getoetst en marktconform bevonden. Doordat de 8 renovaties binnen hetzelfde krediet vallen, kunnen bovendien tegenvallers bij de ene renovatie gecompenseerd worden met meevallers bij een andere renovatie.

Consequenties voor begroting 2018

De hogere investering in 2018 leidt tot hogere afschrijving (kapitaalslasten) in 2019 dan nu in de meerjarenraming is voorzien. In de begrotingsbrief en de begroting 2019 zal hiermee rekening worden gehouden. Dit voorstel heeft geen consequenties voor de begrote uitgaven voor 2018, zodat het op grond van het Waterschapsbesluit en de Financiële verordening van WDO Delta niet nodig is de begroting 2018 te wijzigen.

Consequenties voor volgende jaren

In de eerder genoemde Deltabijeenkomst zijn de volgende gegevens gepresenteerd:

	2018	2019	2020	2021	Totaal
Aantal stuwen en gemalen	13	16	19	23	71
Investeringsbedrag (€ x 1000)	4.758 ⁴	5.673	6.589	8.026	25.046

Deze investeringsbedragen zijn ook in de Meerjarenraming 2018-2021 opgenomen. Zoals aangegeven zijn de investeringsbedragen gebaseerd op het uitgangspunt dat er elk jaar een gemiddeld aantal grote en kleine objecten wordt gerenoveerd. Door de analyses die in het kader van assetmanagement wordt ons inzicht in de werkelijke prioriteitsstelling en daarmee de werkelijke kosten steeds groter. Wij verwachten wel dat het totale investeringsbedrag over de periode 2018-2021 nog steeds reëel is. In de begrotingsbrief 2018 zullen wij de laatste inzichten verwerken.

BIJLAGEN

1. Overzichtskaart te renoveren objecten
2. Foto's van de te renoveren objecten
3. indicatieve planning voortgang 2018 en onderbouwing Investering 2019

Het dagelijks bestuur van het Waterschap Drents Overijsselse Delta

de secretaris,
ir. E. de Kruijk

de dijkgraaf,
ir. H.H.G. Dijk

---

⁴ In de presentatie in de Deltabijeenkomst is niet vermeld dat in dit bedrag ook de overdracht Drentse Kanalen is opgenomen voor € 250.000. Voor de renovatie van gemalen en stuwen is dus € 4.508.000 beschikbaar.